

Lubelskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

Przegląd Regionalny 2014

Województwo Lubelskie

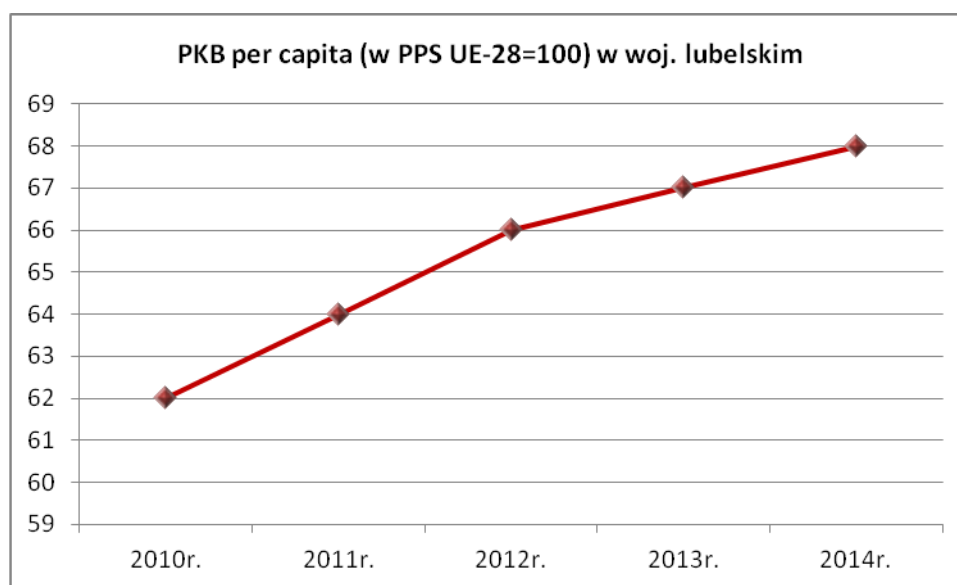
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

Podstawowe dane dotyczące województwa

Powierzchnia woj. Lubelskiego wynosi **25.122 km²** (8% całego obszaru Polski) i jest ono trzecim co do wielkości województwem. **Liczba ludności** wynosi **2.147.746 osób** (stan na 31.XII.2014r.). Lubelszczyzna jest dosyć słabo zaludnionym obszarem, pod względem **gęstości zaludnienia** znajduje się na 12 miejscu w kraju (**85 os./km²**). Województwo lubelskie charakteryzuje się bardzo niskim **wskaźnikiem urbanizacji**. W miastach zamieszkuje **46,2%** ogółu ludności. Największym miastem pod względem liczby ludności jest miasto Lublin, gdzie zamieszkuje ok. 16% wszystkich mieszkańców województwa czyli 341 722 osób.

Podstawowe dane makroekonomiczne

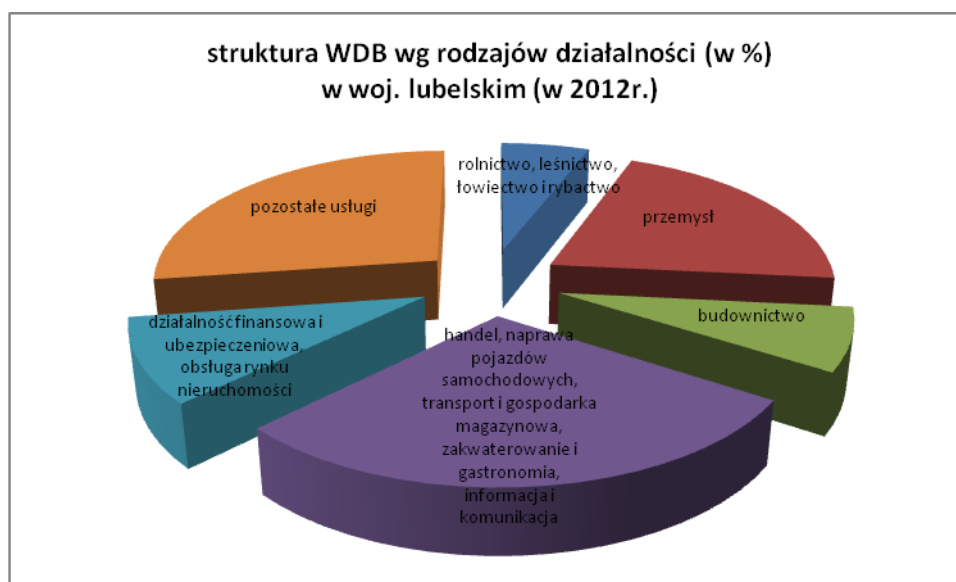
W 2012 roku województwo lubelskie wytworzyło **PKB o wartości 63.929 mln zł**, co stanowiło 4% wartości PKB dla całego kraju, podczas gdy w 2010r. PKB kształtowało się na poziomie 56.374 mln zł (3,9% PKB krajowego). Biorąc pod uwagę wskaźnik **PKB per capita** (w zł) w latach 2010-2012 nastąpił jego znaczący wzrost z 25.840zł do **29.479zł** na osobę. **W latach 2010-2012 nastąpił wzrost obydwo wskaźników o 13-14 %**. Porównując sytuację makroekonomiczną w regionie na tle krajów UE warto odnotować wzrost wskaźnika **PKB per capita w PPS UE-28**, co pozwala na spojrzenie na lubelską gospodarkę w szerszym kontekście. W 2014r. wskaźnik kształtował się na poziomie 68 PPS, przy poziomie 62 PPS w roku 2010.

Jednym z czynników determinujących rozwój regionu jest odpowiedni poziom wydajności pracy mierzony wskaźnikiem **wartości dodanej brutto na 1 pracującego**. Od 2010r. do 2012r. w województwie lubelskim zaobserwowano **wzrost** tego wskaźnika **o 14%**. W 2010r. WDB na 1 pracującego wynosiła 65.552zł, zaś w 2012r. wartość ta wyniosła 74.707zł.

W 2010r. w sekcji A: **rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo** wytworzono 5,4% całkowitej wartości wskaźnika WDB dla całego województwa i do 2012 roku wzrósł on do poziomu 5,9%. Udział WDB

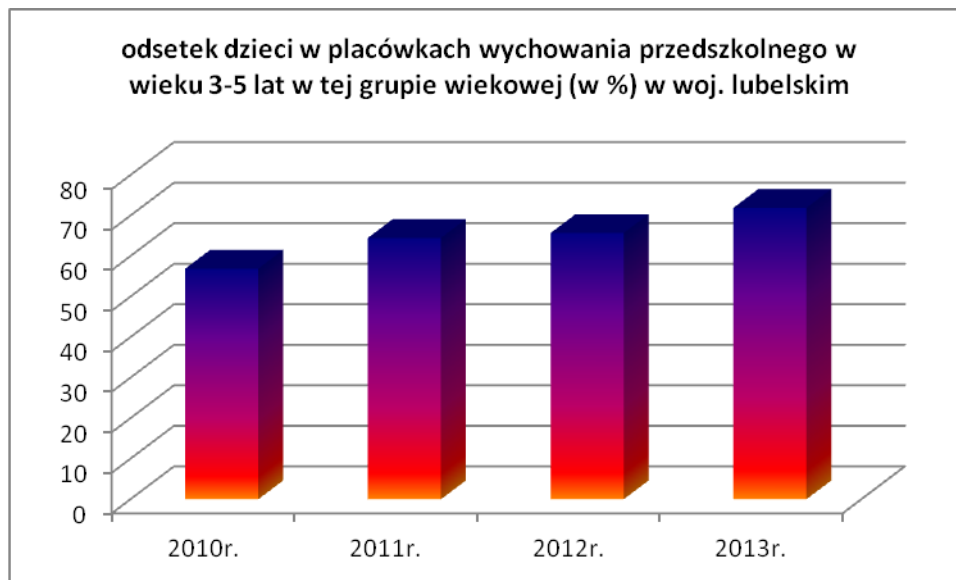
wytworzonego w **przemysle** (sekcje: B, C, D, E) wyniósł 19 % w 2010r. i 20,7 % w roku 2012. W sekcji F: **budownictwo** w 2010r. wytworzono 7,7% regionalnego WDB i w kolejnych latach wartość ta nieco się obniżyła do poziomu 7,4% w 2012r. **Struktura gospodarki** oparta na podstawie udziału poszczególnych rodzajów działalności w wytwarzaniu wartości dodanej brutto pokazuje, że **największy wskaźnik WDB wytworzono w obszarze: handel i naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja** (sekcje G, H, I, J). W 2010r. wskaźnik WDB dla tej grupy stanowił 29,2% ogólnej całkowitej WDB dla województwa, a w roku 2012 zaobserwowano niewielki spadek udziału do poziomu 28,8%. W obszarze **działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości** (sekcje K, L) udział wskaźnika WDB na przestrzeni lat 2010-2012 sukcesywnie się obniżał, z poziomu 10,7% w roku 2010 do 9,9% w roku 2012. Dość duży udział w strukturze WDB odnotowuje się w sektorze: **pozostałe usługi** (sekcja M, N, O, P, Q, R, S, T, U, W). W 2010r. wyniósł on 27,9%, a w roku 2012 kształtował się na poziomie 27,3%. Analizując powyższe dane, wyraźnie zaobserwować można istotny wpływ rolnictwa oraz usług nierynkowych na gospodarkę regionu.

Wysokość nakładów na środki trwałe znacząco wpływa na wzrost gospodarczy, a przede wszystkim na poprawę innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw. Od 2010r. do 2012r. w województwie lubelskim **dynamika wartości nakładów brutto na środki trwałe** (ogółem) wyniosła 116%, przy czym w 2012r. odnotowano spadek wartości tych nakładów (2010r. – 11.278 mln zł, 2011r. - 13.810 mln zł, 2012r. – 13.099 mln zł).

Zmiany w zakresie wyposażenia regionu w infrastrukturę społeczną

Jednym ze wskaźników obrazujących stan wyposażenia regionu w odpowiednią infrastrukturę społeczną jest **odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat**. W latach 2010-2013 **dynamika** tego wskaźnika wyniosła **126%**, co sprawia, że wskaźnik ten zbliża się do średniej dla Polski. W 2010r. do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 56,9% dzieci, zaś w 2013r. 71,9% dzieci w wieku 3-5 lat było objętych wychowaniem przedszkolnym. Na Lubelszczyźnie widać pozytywny trend rozwoju edukacji przedszkolnej, który ma swoje przełożenie zarówno na poprawę kształcenia, jak też na zmniejszenie wykluczenia edukacyjnego dzieci mieszkających na wsi.

Do infrastruktury społecznej, mającej wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców, zalicza się także **liczbę łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności**. Na przestrzeni lat 2010-2013 wskaźnik ten zwiększył się z 51,82 do poziomu 53,35 łóżek na 10 tys. ludności w 2013r. Należy także zauważyć, iż wskaźnik ten jest istotnie wyższy niż średnia dla Polski.

Ważnym wskaźnikiem ilustrującym poziom rozwoju regionu w obszarze nauki, jest **liczba studentów przypadająca na 10 tys. mieszkańców**. Od 2010 r. do 2014 r. **wskaźnik ten obniżył się o 18%**. W roku 2010 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 466 studentów, a w 2014r. było ich już tylko 382. Jednym z powodów zmniejszenia liczby studentów w województwie lubelskim, poza ogólnymi trendami demograficznymi, było wejście w życie ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”, która egzekwuje opłaty od osób studiujących na dwóch lub więcej kierunkach. Możliwość podejmowania nauki na uczelniach wyższych w innych krajach, powoduje napływ do woj. lubelskiego obcokrajowców, którzy coraz częściej wybierają lubelskie uczelnie.

Zmiany w zakresie wyposażenia regionu w infrastrukturę techniczną

W województwie lubelskim infrastruktura drogowa jest dosyć słabo rozwinięta. **Długość dróg ekspresowych i autostrad** wynosiła do roku 2011 jedynie 4km, następnie w roku 2012 długość ta zwiększyła się do poziomu 12,1km, a w roku 2013 do 47km. **Dynamika** przyrostu długości dróg w okresie 2010-2013 osiągnęła wartość **1175%**. Jest to spowodowane niską (jak wskazano wyżej) wartością bazową oraz budową drogi ekspresowej S17 i S12.

Na przestrzeni ostatnich lat długość i gęstość linii kolejowych pozostaje na zbliżonym poziomie. **Gęstość linii kolejowych** wynosi 4,1 km/100km² (tyle samo w 2010r.), zaś długość kształtuje się na poziomie 1027km (w 2010r. 1039km).

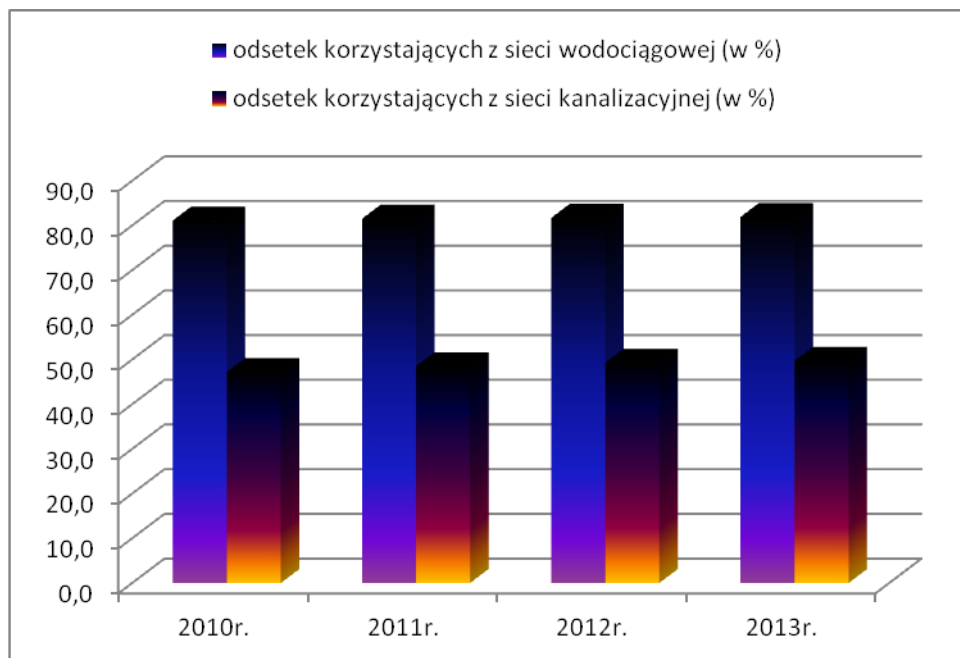
Istotnymi elementami infrastruktury technicznej są także lotniska. 17 grudnia 2012r. swoją działalność rozpoczął **Port Lotniczy Lublin S.A.** Do tej pory lotnisko obsłużyło ponad pół miliona pasażerów.

Infrastruktura komunalna

W województwie lubelskim w 2010r. **długość czynnej sieci kanalizacyjnej** wynosiła 4.432,1km i w ciągu ostatnich lat dynamicznie się zwiększyła (dynamika wzrostu w latach 2010-2014 to 133,5%), osiągając w 2014 r. długość **5.918km**. Pod względem tego kryterium, województwo lubelskie znajduje się od 2010r.

niezmiennie na 12 pozycji. Jeśli zaś chodzi o wskaźnik **liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej**, to jego wartość plasuje Lubelszczyznę na 16 miejscu (w latach 2010-2013, za rok 2014 brak danych). W 2010r. tylko 47,2% wszystkich mieszkańców Lubelszczyzny miało dostęp do sieci kanalizacyjnej. Do 2013 roku udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej nieznacznie wzrósł do poziomu **49,7%**.

Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej na przestrzeni lat 2010-2013 nieznacznie się zwiększyła. W 2010r. osoby mające dostęp do wodociągów stanowiły 81,1% całkowitej liczby ludności, zaś w roku 2013 wskaźnik ten wyniósł **81,9%**. **Długość czynnej sieci rozdzielczej** zwiększyła się zaś z 19.402,8 km w roku 2010, do **20.863,8km** w roku 2014. Na wartość badanych wskaźników duży wpływ ma liczba miejscowości wiejskich na Lubelszczyźnie, których mieszkańcy bardzo często pozbawieni są dostępu do wyżej wymienionych urządzeń sieciowych.

Infrastruktura turystyczna i kulturalna

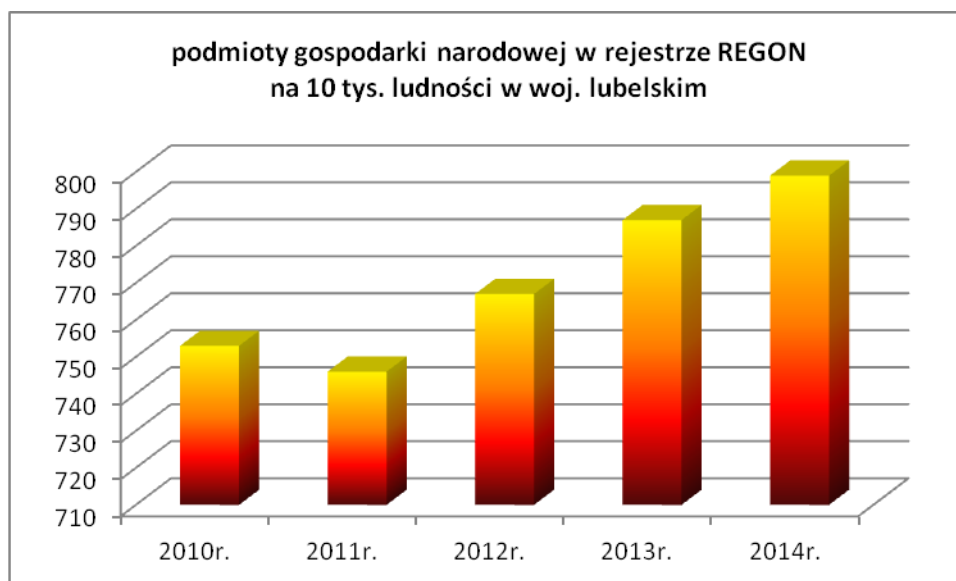
W 2010r. **liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności** wyniosła 9,31, po czym w kolejnych latach była niższa (2011r. - 8,38, 2012r. - 9,02, 2013r. - 9,11), a w roku 2014 wzrosła do poziomu **9,67**.

Zainteresowanie mieszkańców ofertą kulturalną można zbadać analizując dane dotyczące **liczby widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności**. Na przestrzeni lat 2010-2014 nie odnotowano konkretnego trendu zmian tego wskaźnika, a jego wartość wahała się. W 2010r. na 1000 ludności przypadało 107,29 widzów, a w 2014r. wartość wskaźnika wyniosła **94,58 osób** (2011r. – 109,28, 2012r. – 103,31, 2013r. – 87,44).

Konkurencyjność gospodarki

W województwie lubelskim na koniec 2014r. do rejestru REGON wpisanych było **171,6 tys. podmiotów gospodarki narodowej**. Od 2010 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej stale wzrastała, z wyjątkiem roku 2011, kiedy nastąpiło wykreślenie niektórych podmiotów na skutek aktualizacji danych dotyczących osób zmarłych pobranych z rejestru PESEL oraz podmiotów wykreślonych z Krajowego Rejestru Sądowego. W porównaniu do roku 2010 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 4,6% (164 tys. w 2010r.).

Liczba podmiotów gospodarczych wpływa bardzo istotnie na rozwój regionów, dlatego też wzrost ich liczby na Lubelszczyźnie wpływa na: poprawę alokacji zasobów, pozytywne zmiany na lokalnym rynku pracy poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, wprowadzanie nowych produktów i usług, które przyczyniają się do wzrostu PKB dla całego województwa.

Bardzo ważnym wskaźnikiem jest **liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisana do rejestru REGON przypadająca na 10 tys. mieszkańców**. Wskaźnik ten pozwala ocenić poziom przedsiębiorczości w regionie. Obserwuje się coroczny wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców Lubelszczyzny. Wskaźnik ten każdego roku wzrastał (za wyjątkiem roku 2011). W 2014 roku na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało **799** podmiotów (średnia dla Polski to 1.071), przy 753 podmiotach na 10 tys. mieszkańców w roku 2010.

Analizując grupy sekcji PKD, w 2014r. najwięcej podmiotów podejmowało działalność w grupie **pozostała działalność (75,2%)**, pozostała część w **przemśle i budownictwie (23,6%)** i **rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (1,2%)**. Struktura ta w ostatnich latach pozostaje jednak bez zmian. Również struktura nowo powstających przedsiębiorstw w podziale na grupy sekcji PKD w Polsce jest podobna.

O konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłowych w regionie świadczy m.in. **wysokość udziału przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport w przychodach netto ze sprzedaży ogółem**. Pod względem tego wskaźnika, w 2010r. województwo lubelskie uplasowało się na 14 pozycji w kraju z wynikiem 1,18 %, poprawiając swoją pozycję o 1 lokatę w 2013r. (wskaźnik osiągnął poziom **2,15%**). Przedsiębiorstwa w regionie swoją ofertę kierują przeważnie do konsumentów w społecznościach lokalnych lub krajowych, a bardzo rzadko decydują się na eksport swoich produktów za granicę. Związane jest to z mniejszymi możliwościami finansowymi. Odpowiednie zasoby finansowe pozwoliłyby na wprowadzanie innowacji i tym samym zwiększyłyby się szanse na wejście na rynki zagraniczne. Proces internacjonalizacji przedsiębiorstw lubelskich nie jest tak zintensyfikowany jak w innych województwach.

Przedsiębiorstwa, które chcą być konkurencyjne, powinny wprowadzać nowe produkty, bądź też ulepszać uprzednio wyprodukowane. Na Lubelszczyźnie większość podmiotów gospodarczych nie decyduje się na wprowadzanie innowacji produktowych. W ostatnich latach nastąpił niewielki wzrost udziału **produkcji sprzedanej wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w przedsiębiorstwach przemysłowych w wartości sprzedaży wyrobów ogółem** z poziomu 4,81% w 2010r. do **5,35%** w roku 2013 (przy czym w roku 2012 odnotowano jednorazowy istotny wzrost do 7,38%). W okresie tym nie zmieniła się także pozycja Lubelszczyzny pod względem tego wskaźnika w kraju (14 miejsce w roku 2010 i 2013, w 2011r. -11). Jedną z

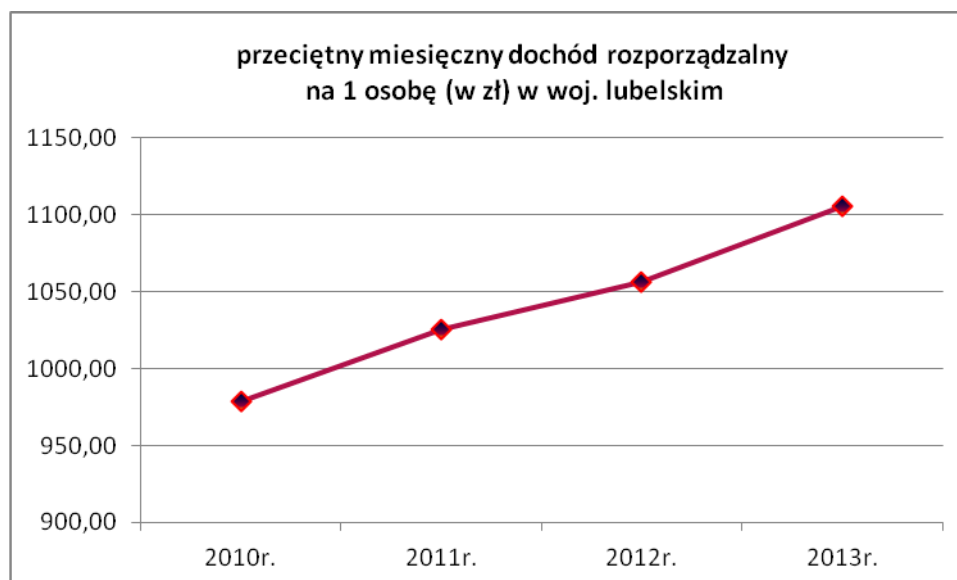
przyczyn mniejszych możliwości innowacyjnych lubelskich przedsiębiorstw, jest fakt, iż większość podmiotów gospodarczych stanowią jednostki małe, zatrudniające do 9 osób, które nie są zdolne do wprowadzania innowacji w takim stopniu jak jednostki duże. W 2014 roku **małe przedsiębiorstwa** (0-9 stanowiły, aż **95,8 % ogółu podmiotów**, przy czym udział ten zwiększył się nieznacznie w porównaniu z 2010 rokiem (95,2%). Również Polsce ten udział utrzymuje się na zbliżonym poziomie i jest mniej więcej stały w ostatnich latach.

W celu wzmocnienia potencjału innowacyjnego, podmioty gospodarcze muszą ponosić pewne nakłady finansowe, w szczególności na badania i rozwój tak, aby usprawnić wszelkiego rodzaju procesy produkcyjne. W 2010r. **poziom nakładów na badania i rozwój** stanowił 0,64% poziomu PKB. W latach kolejnych nastąpił istotny wzrost wskaźnika, który w 2012r. wyniósł **1,02% poziomu PKB**, a tym samym był wyższy niż średnia dla Polski, a województwo lubelskie znalazło się wówczas na 4 pozycji w kraju.

Zmiany w jakości życia ludności

Jednym ze wskaźników pokazujących stan zdrowia społeczeństwa oraz jakość świadczonych usług zdrowotnych jest liczba **zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych**. Od 2010 roku poziom tego wskaźnika sukcesywnie obniżał się z 4,7 do 4,2 w roku 2014. Świadczy to o poprawie poziomu życia na Lubelszczyźnie, a konkretnie polepszenia opieki medycznej kobiet w ciąży, podczas porodu i w okresie połogu, a także o lepszej świadomości kobiet dotyczącej dbania o zdrowie w trakcie ciąży. Zmniejszenie liczby zgonów wskazuje także na polepszenie jakości usług świadczonych przez placówki zdrowotne.

Sytuacja materialna pojedynczego gospodarstwa domowego jest uwarunkowana czynnikami zewnętrznymi, takimi jak sytuacja makroekonomiczna w kraju, koniunktura gospodarcza, wpływ otoczenia, regionu, w jakim znajduje się dane gospodarstwo, a także wiele czynników tkwiących w jego indywidualnych cechach. Sytuację materialną mierzy się m. in. **poziomem przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę**. W województwie lubelskim zaobserwowano jego wzrost z 978,49zł w 2010 roku do **1.105,58zł** w roku 2013. Wynik ten stanowi 85,1% średniej krajowej, co sprawia, że województwo lubelskie znalazło się na przedostatniej pozycji. W porównaniu do innych regionów, Lubelszczyzna charakteryzuje się niskim poziomem tego wskaźnika, który jest spowodowany m.in. wysokim udziałem osób zatrudnionych w rolnictwie. Niskie dochody powodują obniżenie konsumpcji, a także działalności inwestycyjnej mieszkańców regionu. Ma to negatywny wpływ na napływ kapitału zagranicznego, który jest motorem rozwoju i wzrostu innowacyjności w regionie.

Sytuację dochodową ludności obrazuje także wskaźnik **zagrożenia ubóstwem relatywnym** (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych). W województwie lubelskim jest on bardzo wysoki, ponieważ utrzymuje się niezmiennie **na najwyższym poziomie w Polsce**, a wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta (w roku 2010 wynosił 30,7%, a w roku 2011 już **31,3%**, za kolejne lata brak danych). W 2014r. w województwie lubelskim **21,5%** osób żyło poniżej **relatywnej granicy ubóstwa**, a **9,4%** osób poniżej **minimum egzystencji**.

Na zjawisko ubóstwa ma wpływ szereg czynników tj. wysoki udział osób bezrobotnych, często o niskim poziomie wykształcenia oraz osób pobierających świadczenia rentowe i emerytalne w tychże gospodarstwach domowych. Ubóstwo dochodowe dotyka dużo częściej mieszkańców wsi niż miast, dlatego też województwo lubelskie z powodu rolniczego charakteru jest bardziej narażone na pogłębianie się tego procesu. Ubóstwo w mniejszym stopniu dotyczy osób posiadających wyższe wykształcenie. Największe zagrożenie ubóstwem występuje przede wszystkim wśród grupy osób z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym. W województwie lubelskim ubóstwo dotyczy najczęściej tych gospodarstw, których członkami są osoby utrzymujące się z tzw. źródeł niezarobkowych. Jedną z przyczyn jest coroczne zwiększanie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, których głównym utrzymaniem są świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej, co powoduje postęp zjawiska ubóstwa dla całego województwa.

Zmiany demograficzne

Głównym problemem ostatnich lat jest zjawisko wyludniania się Lubelszczyzny. Od 2010r. do 2014r. **ubyło 30.865 osób**. Od kilkunastu lat obserwowany jest również dynamiczny proces wyludniania się stolicy województwa. Mieszkańcy Lublina przeprowadzają się przede wszystkim do innych miejscowości w Polsce. Coraz częściej migracje następują w kierunku mniejszych miejscowości pod Lublinem. Długofalowe prognozy dla Lublina wskazują na to, że do 2035 roku liczba mieszkańców stolicy województwa zmniejszy się do poziomu 305.063 osób.

Zmiany w liczbie ludności są spowodowane w pewnym stopniu zwiększoną **liczbą migracji międzywojewódzkich**. W 2010r. wyemigrowały łącznie 8.299 osoby, a do 2014 roku liczba ta spadła do 8.255. Najwięcej mieszkańców Lubelszczyzny emigruje do województwa mazowieckiego (w 2014 r. było to aż 4.697 osób). Migracje w kierunku woj. mazowieckiego są spowodowane takimi przestankami jak: zwiększona możliwość zdobycia pracy, oferowanie przez pracodawców wyższych zarobków, lepsze warunki życia, bogatsza oferta kulturalna. Niski poziom płac, małe możliwości zdobycia pracy zgodnie ze zdobytym wykształceniem, sprawiają, że wielu mieszkańców Lubelszczyzny (szczególnie młodych ludzi) decyduje się na wyjazd do innych województw lub za granicę.

Od wielu lat obserwuje się także zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego, nazywanego ubytkiem naturalnym. W województwie lubelskim w 2014 roku **przyrost naturalny na 1000 ludności** kształtował się na poziomie **(-1,1)**, przy czym dla Polski wskaźnik ten wynosi 0,0. We wcześniejszych latach przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie lubelskim kształtował się na poziomie **(-0,2)** w roku 2010, **(-0,7)** w 2011r., **(-0,6)** w 2012r. i **(-1,4)** w 2013r.

Obniżenie się poziomu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym powoduje **wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego**. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada coraz więcej osób w wieku nieprodukcyjnym. W 2010r. takich osób było 58,2, a do 2014r. ich liczba wzrosła do poziomu **60,2**.

W porównaniu z rokiem 2010, obniżył się **współczynnik dzietności** z 1,367 do **1,245** w roku 2014. Niekorzystne zjawiska demograficzne są wyzwaniem na najbliższe lata. Niski przyrost naturalny, tendencja spadkowa w kształtowaniu się wskaźnika dzietności oraz proces starzenia się ludności wpłynie bardzo negatywnie m. in. na sytuację na rynku pracy.

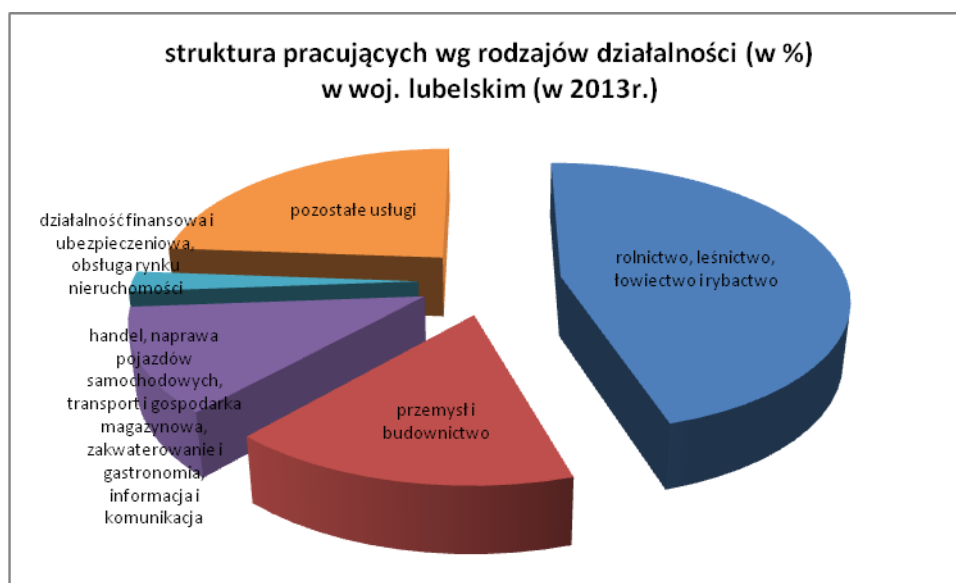

Za niski współczynnik dzietności odpowiada m.in. spadek liczby zawieranych małżeństw. Mieszkańcy województwa lubelskiego niechętnie bowiem zawierają małżeństwa. **Liczba zawartych małżeństw** w latach 2010-2014 spadła z 13.302 na **10.911**.

Rynek pracy

Liczba osób aktywnych zawodowo od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. **Współczynnik aktywności zawodowej wg BAEL w %** pokazuje, że niewiele ponad połowę osób w wieku 15 lat i więcej stanowią osoby pracujące i bezrobotne, zainteresowane podjęciem pracy. W 2010 r. stanowiły one 55,9 %, a w roku 2013 wskaźnik osiągnął wartość na poziomie **56,3%**.

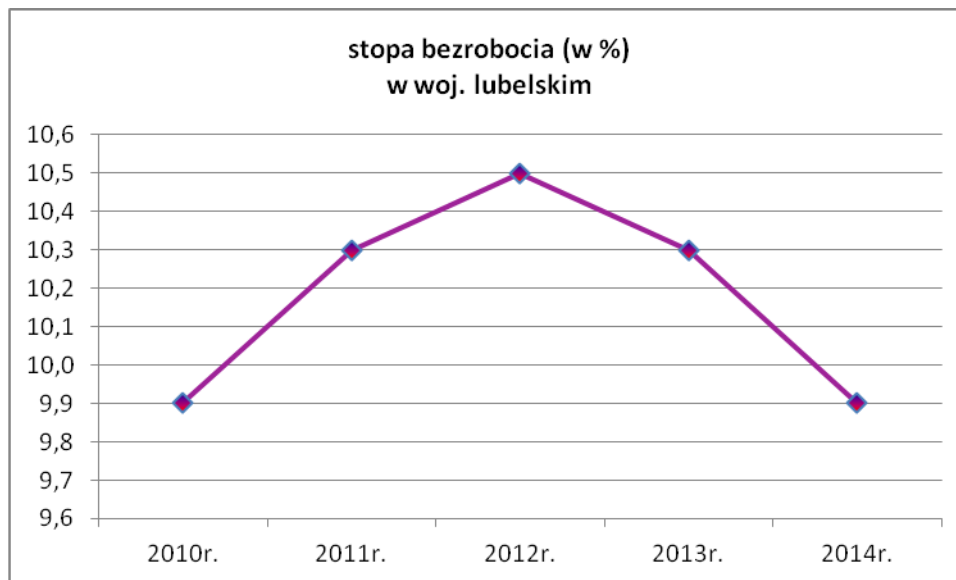
W 2010r. **liczba pracujących na 1000 ludności** wyniosła 169 osób i wzrosła w 2013 roku do wartości **172 osób**. W 2013r. większość osób była zatrudniona w sektorze prywatnym (61,2 %), a w sektorze publicznym 38,8%, przy czym w Polsce ta relacja kształtuje się następująco: w sektorze prywatnym pracuje 69,7%, w publicznym 30,3%.

Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej w 2010r. wyniosła 794,1 tys. i wzrosła do **799,8tys.** w 2013 roku. Analiza struktury pracujących według grup PKD w 2013r. wykazuje że najwięcej osób pracuje w grupie: **rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (45,3%)**, zaś **przemysłu i budownictwie** liczba pracujących wynosi tylko **16,3%**.

Stopa bezrobocia w województwie lubelskim w roku 2014 wyniosła **9,9%**, osiągając tym samym poziom z roku 2010 (w latach 2011-2013 wskaźnik ten był wyższy i kształtował się następująco: 10,3%, 10,5% i 10,3%). Pod względem poziomu stopy bezrobocia województwo lubelskie w 2014r. znalazło się na 4 miejscu w skali całego kraju. Spowodowane jest to m. in. rolniczym charakterem regionu i związanym z tym zjawiskiem bezrobocia na wsi.

Stopa bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym w roku 2010 wynosiła 10,1%, w kolejnych trzech latach odnotowano wzrost wskaźnika do poziomu 10,6% w 2011r., 10,8% w 2012r. i 10,7% w 2013r., natomiast w roku 2014 nastąpił spadek i powrót do wartości z roku 2010 (**10,1%**).

W analizie rynku pracy istotne jest także zbadanie **wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15-64 lat**. W województwie lubelskim wskaźnik ten w ostatnich latach stopniowo wzrastał, z poziomu 59% w 2010r. do **61%** w roku 2014. Wzrost tego wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat ukazuje, że w województwie lubelskim nastąpiła stopniowa poprawa w realizowaniu najważniejszych celów polityki zatrudnienia, przejawiająca się m.in. w zwiększeniu liczby miejsc pracy oraz inwestowaniu w kapitał ludzki.

Finanse samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego (JST) w województwie lubelskim znajdują się w słabej kondycji finansowej. Obrazuje to wysokość długu publicznego oraz wskaźnik **poziomu wydatków na obsługę długu publicznego JST wszystkich szczebli na 1000 zł dochodów budżetu JST**. W 2010r. poziom wydatków na obsługę długu wyniósł 9,8 zł na 1000 zł dochodów, w kolejnych latach wzrósł odpowiednio do poziomu 13,9 i 18,4 w latach 2011-12, a następnie wrócił na poziom 13,9, aby spaść jeszcze w 2014 r. do kwoty **10,8 zł** na 1.000 zł dochodów.

Atrakcyjność inwestycyjna regionu

Na podstawie Raportu atrakcyjności inwestycyjnej¹, analizując wyniki wszystkich województw, można zauważyć, że region lubelski charakteryzuje się niską atrakcyjnością inwestycyjną. Od 2010r. do 2014r. za wyjątkiem roku 2012, Lubelszczyzna znajdowała się na **15 miejscu w kraju** (w 2012r. było to miejsce 13).

Atrakcyjność inwestycyjna dla **działalności przemysłowej** w 2014r. dla podregionu lubelskiego i puławskiego była niska, a chełmsko-zamojski i bialski zostały zakwalifikowane do podregionów o najniższej atrakcyjności. Dla **działalności usługowej** podregion lubelski zaliczono do grupy o wysokiej, puławski niskiej, a pozostałe podregiony najniższej atrakcyjności. Brano pod uwagę zalety takie jak: dostępność transportowa w postaci węzła transportowego rangi regionalnej z dostępem do międzynarodowego lotniska oraz odpowiednia wielkość i jakość zasobów pracy uwarunkowana wysoką aktywnością społeczeństwa, a także wysokim nasyceniem regionu liczbą studentów. Identyczne zalety były brane pod uwagę w ocenie atrakcyjności inwestycyjnej dla **działalności zaawansowanej technologicznie**. W tej ocenie

¹ *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2014.

podregion lubelski znalazł się wśród regionów o najwyższej atrakcyjności, plasując się na 10 miejscu w kraju. Podregion puławski uzyskał niską ocenę atrakcyjności zaawansowanej technologicznie, a pozostałe podregiony najniższą.

Na terenie Lublina od 2007r. funkcjonuje Podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK MIELEC. Inwestorzy coraz częściej decydują się na podjęcie działalności na terenie Lublina, ze względu na odpowiednie warunki do rozwoju przedsiębiorstw oraz dogodne położenie lokalizacyjne w pobliżu obwodnicy miasta Lublin, węzła komunikacyjnego trasy ekspresowej S-17 oraz Portu Lotniczego Lublin S.A. Funkcjonowanie w Lubelskiej Podstrefie jest podyktowane korzyściami takimi jak: wysoki kapitał intelektualny miasta akademickiego, obniżone koszty pracy (ok. 15 % niższe niż w innych miastach wojewódzkich) oraz zaplecze w postaci wysoce wykwalifikowanego kapitału ludzkiego.

Jedną z szans dla rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego, jest próba poszukiwania na jego obszarze gazu łupkowego. Z badań wynika, że na Lubelszczyźnie znajdują się dosyć pokaźne złoża tego surowca. Możliwość wydobywania gazu łupkowego byłaby istotnym impulsem do rozwoju regionu, m.in. poprzez zwiększenie PKB, zmniejszenie kosztów pozyskiwania energii.

Wykorzystanie funduszy unijnych i oddziaływanie na ważne obszary życia społeczno-gospodarczego regionu

Na koniec grudnia 2014 roku, na terenie województwa lubelskiego realizowano było **3 042 przedsięwzięcia** o łącznej wartości prawie **8 728,9 mln PLN**, z czego dofinansowanie wynosi około **4 685,2 mln PLN**.

Wskaźniki realizacji celu głównego RPO WL, którym jest *„Podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu”*, wg stanu na koniec grudnia 2014r. przedstawiono poniżej:

- **liczba utworzonych miejsc pracy** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie przekraczającym **3 400**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *5 080,06*.
- **liczba miejsc pracy utworzonych na terenach inwestycyjnych (pośrednie miejsca pracy)** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie prawie **700**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom **2 262**
- **Liczba projektów z zakresu bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego dla MŚP w przedsiębiorstwach innowacyjnych** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie **ponad 354**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *456*.
- **liczba wspartych nowopowstałych przedsiębiorstw (przez pierwsze 2 lata po rozpoczęciu działalności)** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie **361**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *388*.
- **liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacyjne/nowe produkty w wyniku bezpośredniego wsparcia** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie **475.**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *580*.
- **długość zrekonstruowanych dróg** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie **485 km**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *498,57 km*.
- **długość nowych dróg** – wskaźnik został osiągnięty na poziomie **ponad 50 km**, natomiast na podstawie podpisanych umów szacuje się iż wartość wskaźnika osiągnie poziom *56,73 km*.